

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.16.80

**Inventaris van het archief van de
Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart,
1918-1937**

Centrale Archief Selectiedienst

Nationaal Archief, Den Haag 1997

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
De verwerving van het archief.....	9
Inhoud en structuur van het archief.....	10
Inhoud.....	10
Selectie en vernietiging.....	10
Verantwoording van de bewerking.....	10
Ordening van het archief.....	10
Verwant materiaal.....	11
Beschikbaarheid van kopieën.....	11
 Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	 13
1 STUKKEN VAN ALGEMENE AARD.....	13
1.1 Correspondentie.....	13
2 STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN.....	14
2.1 Organisatie en personeel.....	14
2.2 Financiën.....	14
2.3 Huisvesting en inrichting.....	15
2.4 Taakuitvoering.....	15
2.4.1 Algemeen.....	15
2.4.2 Adviseren over voorschriften en regelgeving.....	17
2.4.3 Adviseren over de aankoop van vliegtuigen.....	18
2.4.4 Adviseren en het houden van toezicht bij de bouw van vliegtuigen en uitvindingen.....	19
2.4.5 Beproeven van vliegtuigen en vliegtuigonderdelen.....	21
2.4.5.1 Beproeven van nieuwe vliegtuigen t.b.v. de afgifte van bewijzen van luchtwaardigheid.....	21
2.4.5.2 Beproeven van in gebruik zijnde vliegtuigen t.b.v. de verlenging van bewijzen van luchtwaardigheid; inspecties.....	23
2.4.5.3 Beproeven van nieuwe vliegtuigen gebouwd in het buitenland t.b.v. de afgifte van bewijzen van gelijkstelling.....	23
2.4.5.4 Beproeven van motoren voor vliegtuigen t.b.v. afgifte van bewijzen van deugdelijkheid.....	24
2.4.5.5 Beproeven van vliegtuigonderdelen en andere materialen in opdracht van derden.....	24
2.5 Lidmaatschapsarchieven van commissies.....	27

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart

Archiefbloknummer:

W26538

Omvang:

258 inventarisnummer(s); 13,25 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands. Een klein gedeelte is gesteld in talen als het Engels en het Frans

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften. Het archief bevat enkele foto's en tekeningen.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart, 1918-1937

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief van de Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart bevat archiefbescheiden betreffende het beproeven van verschillende soorten vliegtuigen en vliegtuigonderdelen, motoren en diverse materialen. Tevens zijn er stukken betreffende het advies over de aanschaf van vliegtuigen, de voorschriften, regelgeving en het toezicht houden bij de bouw van vliegtuigen.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

Het archief kent geen materiële beperkingen.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart, nummer toegang 2.16.80, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Rijksstudiedienst Luchtvaart, 2.16.80, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Nadat tijdens de Eerste Wereldoorlog het belang van de militaire luchtvaart duidelijk was aangetoond, begon de Nederlandse regering eind 1917 met de uitvoering van haar voornemen om de militaire vliegdiens uit te breiden. Er werden omvangrijke bestellingen geplaatst bij de Nederlandse en Zweedse vliegtuigindustrie.

Gesteund door de regering ging een tweetal fabrieken, de automobielfabriek Spijker (Trompenburg) in Amsterdam en de weegschalenfabriek Van Berkel in Rotterdam, zich toeleggen op de bouw van vliegtuigen en vliegtuigmotoren.

Door onvoldoende ervaring en door gebrekkig contact met buitenlandse deskundigen kwam de Nederlandse vliegtuigindustrie al snel voor grote problemen te staan. Ook de vliegtuiggebruikers, de departementen van Oorlog en van Marine, kampten met moeilijkheden bij het opstellen van specificaties voor de door hen aan te schaffen vliegtuigen. Dit gemis aan technisch-wetenschappelijke hulp leidde ertoe dat prof. dr. L.A. van Royen, voorzitter van het Munitiebureau van het departement van Oorlog, op 17 november 1917 bij de ministers van Oorlog, van Marine en van Koloniën het voorstel indiende om over te gaan tot het instellen van een Studiedienst voor de Luchtvaart.

Na goedkeuring van dit voorstel door de betrokken bewindslieden werd dr. ir. E.B. Wolff met ingang van 15 april 1918, bij koninklijk besluit van 8 mei 1918, nr. 36 benoemd tot directeur van de studie-afdeling van de Luchtvaartdienst, later Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart (RSL) genaamd.

De RSL ging, gezien de bestaande situatie, onder het Munitiebureau ressorteren. De dienst werd gehuisvest in de Oude Zaagmolen op de Marinewerf Kattenburg te Amsterdam, die na verbouwing op 5 april 1919 officieel in gebruik kon worden genomen.

Na de Eerste Wereldoorlog raakte de militaire luchtvaart echter wat op de achtergrond, maar groeide de interesse voor het personenvervoer door de lucht. De vliegtuigconstructeurs Fokker en Koolhoven gingen zich toeleggen op de bouw van vliegtuigen voor de burgerluchtvaart.

Door de groei van de burgerluchtvaart werd op 7 oktober 1919 onder leiding van dr. A. Plesman de KLM opgericht.

Bovendien had de groei tot gevolg dat van staatswege toezicht gehouden moest worden op de luchtwaardigheid van het vliegend materieel.

De RSL die tot dan ressorteerde onder het departement van Oorlog werd, gezien de bredere belangen dan de militaire luchtvaart, in 1920 als afzonderlijke dienst bij het departement van Waterstaat ingedeeld. Bij koninklijk besluit van 16 februari 1920, nr. 67 werd een reglement vastgesteld, waarin de werkzaamheden van de RSL werden beschreven. Deze bestonden uit:

- toezicht houden op de aanbouw en op belangrijke herstellingen van vliegtuigen en motoren;
- medewerking verlenen bij het opstellen en zo nodig wijzigen van technische voorschriften voor het verkrijgen van bewijzen van luchtwaardigheid van vliegtuigen, zweefvliegtuigen en motoren;
- controleren van sterkteberekeningen, van materialen, van vliegeigenschappen en van lucht-waardigheid;
- onderzoeken of uit het buitenland ingevoerde vliegtuigen aan de gestelde voorschriften voldoen;
- beproeven van vliegtuigen, vliegtuigonderdelen en andere materialen zowel op eigen initiatief als op verzoek van regeringslichamen of particulieren.

De uitreiking van de luchtwaardigheidsbewijzen geschiedde na gunstig advies van de RSL door het bureau Luchtvaart van het departement van Waterstaat.

Naarmate de luchtvaart zich uitbreidde, namen, behalve de werkzaamheden voor het departement van Waterstaat ook de onderzoeken voor andere departementen, de vliegtuig-industrie en particuliere instellingen in sterke mate toe. Het werd daardoor wenselijk dat deze instellingen medezeggenschap zouden krijgen bij het vaststellen van het algemeen beleid en van de richting waarin het technisch-wetenschappelijk onderzoek zich zou moeten bewegen.

Bovendien zouden de belanghebbenden ook moeten bijdragen in de kosten daarvan.

Men vond het onjuist dat een instantie, die enerzijds onderzoeken in opdracht van vliegtuigfabrikanten uitvoerde, anderzijds de keuring van luchtvaartmaterieel verrichtte.

De RSL zou ontlast worden van de keurings- en controlewerkzaamheden, zodat er meer tijd beschikbaar zou komen voor wetenschappelijk onderzoek.

In 1937 werden zodoende de keuring en controle van luchtvaartmaterieel opgedragen aan de Luchtvaartdienst (voorheen bureau Luchtvaart) en de RSL werd omgezet in de Stichting Nationaal Luchtvaartlaboratorium (NLL).

De leiding bleef in handen van dr. ir. E.B. Wolff.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

In juli 1980 werden de archieven van de RSL vanuit Amsterdam naar het centraal semi-statisch archief van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in 's-Gravenhage overgebracht.

Het archief, geborgen in 333 ordners, werd in stofdozen omgepakt en er werd een primaire schoning en vernietiging van stukken uitgevoerd.

Het archief was geordend naar de organisatie van de dienst, dus o.a. in dossiers van: Algemene Zaken, Bibliotheek, Comptabele Zaken, Aerodynamische Afdeling, Materialen Afdeling, Motoren Afdeling en Commissies.

Daarbinnen waren de dossiers opgesplitst in sub-dossiers.

Dit had tot gevolg dat gegevens over één en hetzelfde vliegtuig of vliegtuigtype over vele ordners verdeeld zaten. Om dit euvel te verhelpen werd door enkele medewerkers van het centraal semistatisch archief overgegaan tot herordening om zo tot type-, vliegtuig- en/of zakendossiers te komen, maar deze ordening is nooit geheel voltooid.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Overbrenging van een overheidsarchief

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

De volgende stukken werden aangetroffen: type-dossiers, ongevallendossiers, rapporten, keuringsvoorschriften en verslagen van besprekingen.

SELECTIE EN Vernietiging

De te vernietigen stukken omvatten voornamelijk dubbelen en geleidebriefjes.

Verantwoording van de bewerking

Het archief werd in 1994 ter bewerking aan de Centrale Archief Selectiedienst aangeboden tegelijk met het archief van de Rijksluchtvaartdienst.

Het te bewaren bestand bestaat voor een groot deel uit 'algemene correspondentie'. Doordat men bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat eerst geprobeerd heeft om dit per onderwerp te splitsen, is de oorspronkelijke ordening voor een groot deel verstoord.

In verband met de complexiteit van de onderwerpen bleek het onmogelijk het archief per vliegtuig, vliegtuigtype en/of zaak te ordenen. De CAS is, in overleg met het Algemeen Rijksarchief, uitgegaan van de ordening zoals die voor de bewerking is aangetroffen. Daarbij is het correspondentie-archief grotendeels als serie intact gelaten. Deze serie bestaat uit genummerde dossiers, waarbij de herkomst van deze nummers niet is te achterhalen, daar een toegang ontbreekt.

Ook bevat het archief een grote serie rapporten van de verschillende afdelingen, te weten: Aerodynamische Afdeling (serie A), Materialen Afdeling (serie M), Vliegtuigen Afdeling (serie V) en Sterkte Afdeling (serie S). Daarnaast een serie rapporten van diverse reizen en bezoeken (serie RB).

Gekozen is om deze rapporten per afdeling en op serienummer bij elkaar te plaatsen; bij elke serie bevindt zich een inhoudsopgave.

De taken van de RSL vormen het uitgangspunt voor de (hoofd)indeling van het archief.

Ordening van het archief

De omvang van het archief was voor bewerking door de CAS 14 meter, waarvan 13,25 meter ter bewaring is aangemerkt.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

1 STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

1.1 CORRESPONDENTIE

- 1-32** Algemene correspondentie, geordend per dossiernummer,
1918-1936. 27 pakken en 5 omslagen
- 1** Dossier 13 1922-1934
  - 2** Dossier 17 1918-1929
  - 3** Dossier 17 1930-1935
  - 4** Dossier 18 1919-1933
  - 5** Dossier 18 1934-1936
  - 6** Dossier 19 1918-1935, omslag
  - 7** Dossier 21 1919-1935, omslag
  - 8** Dossier 23 1921-1935
  - 9** Dossier 28 1921-1933
  - 10** Dossier 28 1934-1935
  - 11** Dossier 35 1919-1931
  - 12** Dossier 35 1932-1935
  - 13** Dossier 36 1921-1935
  - 14** Dossier 37 1919-1934
  - 15** Dossier 39 1931-1933
  - 16** Dossier 39 1934-1935
  - 17** Dossier 41 1920-1932
  - 18** Dossier 45 1919-1926
  - 19** Dossier 45 1927-1930
  - 20** Dossier 45 1931-1932
  - 21** Dossier 45 1933-1935
  - 22** Dossier 45a 1931-1935
  - 23** Dossier 46 1921-1930, omslag
  - 24** Dossier 49 1920-1936, omslag
  - 25** Dossier 49a 1923-1930
  - 26** Dossier 49a 1931-1935
  - 27** Dossier 49b 1923-1935
  - 28** Dossier 49c 1926-1931
  - 29** Dossier 49c 1932-1935
  - 30** Dossier 49d 1931-1935
  - 31** Dossier 49e 1931-1935
  - 32** Dossier 51 1921-1935, omslag
- 33** Correspondentie van directeur E.B. Wolff met de Commissie van
Advies voor de Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart,
1922-1935. 1 omslag

2 STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN**2.1 ORGANISATIE EN PERSONEEL**

- 34** Stukken betreffende de totstandkoming van het Koninklijk besluit nr. 37 van 14 november 1918 naar aanleiding van een verzoek aan het Munitiebureau om vrijstelling van briefport voor de verzending van brieven, 1918. 1 omslag
- 35** Stukken betreffende het overleg met de voorzitter van het Munitiebureau betreffende de te nemen maatregelen inzake de Veiligheidswet, Ongevallenwet en Hinderwet in verband met diverse werkzaamheden in het Laboratorium, 1918. 1 omslag
- 36** Stukken betreffende het toekennen van een gratificatie aan de vlieger van het laboratoriumvliegtuig, 1921. 1 omslag
- 37** Stukken betreffende het verkrijgen van machtiging van het departement van Waterstaat tot het drukken en publiceren van verslagen, 1921. 1 omslag
- 38** Staat met een overzicht van het personeel, 1924. 1 stuk
- 39** Stukken betreffende de wijziging van artikel 1 van het Reglement voor de Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart inzake het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van overheidsinstellingen en particulieren en het in rekening brengen van kosten daarvoor, 1929. 1 omslag
- 40** Stukken betreffende de octrooi-aanvraag door directeur E.B. Wolff voor een uitvinding van een toestel ten behoeve van boldriehoeksmeting door onderdirecteur A.G. von Baumhauer, 1930-1931. 1 omslag

2.2 FINANCIËN

- 41** Stukken betreffende de bezwaren tegen de aanslag in de gemeentelijke bedrijfsbelasting, 1924. 1 omslag
- 42** Stukken betreffende het opstellen van de begrotingen voor de jaren 1932 en 1933,

---

1931-1932. 1 omslag

2.3 HUISVESTING EN INRICHTING

43 Stukken betreffende de verbouwing van de Oude Molen op de Marinewerf te Amsterdam tot Aerodynamisch Laboratorium, 1918. 1 omslag

44 Stukken betreffende de bouw van een windtunnel met toebehoren, 1918-1919. 1 omslag

45 Stukken betreffende de inrichting van een proefstand voor vaste motoren, 1918-1919. 1 omslag

46 Stukken betreffende de aankoop van apparatuur voor het testen van vliegtuigdoek, alsmede een overeenkomst voor de levering van laboratoriumapparatuur, 1919. 1 omslag

47 Stukken betreffende de bouw van een loods voor motorenbeproeving, 1919. 1 omslag

48 Stukken betreffende de totstandkoming van het contract tussen de directeur van het Marine-etablissement en de voorzitter van het Munitiebureau inzake huurgebruik van grond en gebouwen van het Marine-etablissement te Amsterdam door de Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart en overname van de huur door het departement van Waterstaat, 1919-1920. 1 omslag

49 Stukken betreffende de aanschaf van weegschalen voor het wegen van vliegtuigen, 1927-1929. 1 omslag

2.4 TAAKUITVOERING

2.4.1 ALGEMEEN

50 Stukken betreffende de samenwerking met de Luchtvaartafdeling Soesterberg en de Marineluchtvaartdienst te Den Helder ten behoeve van onderzoeken, met verslagen van periodieke bezoeken, 1918-1920. 1 omslag

51-108 Rapporten van de series A, B, M, RB, S en V, 1919-1937. 56 pakken en 1 omslag
Met foto's.

-
- 51-60** Serie A van de Aerodynamische Afdeling,
Inhoudsopgave in inv.nr. 51
- 51** A 7 - A 67
  - 52** A 70 - A120
  - 53** A122 - A190
  - 54** A192 - A263
  - 55** A266 - A331
  - 56** A333 - A417
  - 57** A418 - A489
  - 58** A492 - A550
  - 59** A551 - A623
  - 60** A624 - A662
- 61-62** Serie B van de Motoren Afdeling,
Inhoudsopgave in inv.nr. 61.
- 61** B 1 - B 35
  - 62** B 36 - B 86
- 63-75** Serie M van de Materialen Afdeling,
Inhoudsopgave in inv.nr. 63.
- 63** M 1 - M 35
  - 64** M 37 - M105
  - 65** M108 - M170
  - 66** M171 - M234
  - 67** M238 - M291
  - 68** M292 - M350
  - 69** M351 - M410
  - 70** M411 - M480
  - 71** M481 - M555
  - 72** M556 - M618
  - 73** M619 - M671
  - 74** M672 - M725
  - 75** M727 - M769
- 76-79** Serie RB, reizen en bezoeken,
Inhoudsopgave in inv.nr. 76.
- 76** RB 1 - RB 28
  - 77** RB 29 - RB 87
  - 78** RB 88 - RB 188
  - 79** RB191 - RB 276a
- 80** Serie S van de Sterkte Afdeling, genummerd van S16 - S118, met inhoudsopgave
- 81-107** Serie V van de Vliegtuigen Afdeling,
Inhoudsopgave in inv.nr. 81.
- 81** V 1 - V 51
  - 82** V 52 - V120
  - 83** V121 - V182
  - 84** V183 - V230
  - 85** V231 - V270

	86	V271 - V324	
	87	V325 - V367a	
	88	V368 - V395	
	89	V396 - V427	
	90	V429 - V447	
	91	V449 - V478	
	92	V479 - V515	
	93	V516 - V540	
	94	V541 - V581	
	95	V582 - V613	
	96	V615 - V652	
	97	V653 - V698a	
	98	V699 - V720	
	99	V721 - V744	
	100	V745 - V776	
	101	V777 - V799	
	102	V800a- V835	
	103	V 836- V876b	
	104	V 877- V915	
	105	V 925- V1005	
	106	V 951- V1030	
	107	V1033- V1118, omslag	
	108	Gebundelde rapporten op chronologische volgorde, 1921-1934., 1 pak	
109		Stukken betreffende de verlening van medewerking aan de voorbereiding, uitvoering en regeling van wedstrijden van de ICAR, de lustrum-commissie voor de organisatie van het Internationaal Concours Aviatique Rotterdam, 1922.	1 omslag
110		Tekening van het Van Berkel-vliegtuig type W.A., 1924.	1 stuk
111		Verslagen van werkzaamheden over de jaren 1932 en 1935, 1933-1936.	1 omslag
2.4.2 ADVISEREN OVER VOORSCHRIFTEN EN REGELGEVING			
112		Stukken betreffende de totstandkoming van een keuringsvoorschrift voor vaste vliegtuigmotoren, 1918.	1 omslag
113		Stukken betreffende het uitwisselen van gegevens en het voeren van overleg met luchtvaartinstanties ten behoeve van de totstandkoming van uniforme voorschriften voor het uitvoeren van diverse belastingproeven op vliegtuigen en vliegtuigonderdelen, 1918-1919.	1 omslag

- 114** Stukken betreffende de behandeling van het verzoek van het Centraal Normalisatie Bureau om aansluiting bij de International Aircraft Standards Commission, 1919-1921. 1 omslag
- 115** Stukken betreffende het overleg met de Marineluchtvaartdienst over voorschriften voor het trekken van vliegtuigdoek, 1920. 1 omslag
- 116** Stukken betreffende de advisering aan het Centraal Normalisatie Bureau omtrent het materiaalvoorschrift van verbindingsklemmen, 1921. 1 omslag
- 117** Stukken betreffende het leveren van een bijdrage aan de totstandkoming van diverse concept-materiaalvoorschriften, 1923. 1 omslag
- 118** Stukken betreffende de advisering aan de Luchtvaartdienst omtrent een concept-beschikking van de minister van Waterstaat inzake gelijkstelling van in het buitenland afgegeven bewijzen van luchtwaardigheid, 1935. 1 omslag
- 119** Voorschriften voor de aanmaak van een kapmodel voor de beproeving op winddruk ten behoeve van het aerodynamische laboratorium, alsmede reacties daarop, z.d. 1 omslag

2.4.3 ADVISEREN OVER DE AANKOOP VAN VLIEGTUIGEN

- 120** Stukken betreffende het overleg met de Militaire Luchtvaartafdeling te Soesterberg tot aankoop van in de Eerste Wereldoorlog in Nederland 'geïnterneerd' buitenlands vliegtuigmaterieel ten behoeve van diverse proeven, 1918-1919. 1 omslag
- 121** Stukken betreffende de advisering aan het hoofd van de zevende afdeling van het departement van Koloniën inzake het ontwerp-contract tussen het departement van Koloniën en de N.V. Nederlandsche Vliegtuigenfabriek Fokker voor de levering van jachtvliegtuigen met reservedelen en uitrustingsstukken ten dienste van de Luchtvaartafdeling van het departement van Koloniën in Nederlands-Indië, 1919. 1 omslag

2.4.4 ADVISEREN EN HET HOUDEN VAN TOEZICHT BIJ DE BOUW VAN VLIEGTUIGEN EN UITVINDINGEN

- 122** Stukken betreffende de advisering aan het Munitiebureau omtrent de installatie die nodig is voor het electrisch laten inlopen van motoren, ter besparing van benzol, 1918. 1 omslag
- 123** Stukken betreffende de advisering inzake het ontwerp van het staartloos vliegtuig Simplex, uitgevonden door R. Arnoux, 1918. 1 omslag
- 124** Stukken betreffende de advisering aan J. Kleppe omtrent de uitvinding van een motorloos vliegtuig, 1919. 1 omslag
- 125** Stukken betreffende de advisering aan J.F. ten Bosch inzake de uitvinding van een luchtschroef met beweegbare bladen, 1919. 1 omslag
- 126** Stukken betreffende de advisering aan het Munitiebureau omtrent de uitvinding van een rechtstandig stijgend vliegtuig door J. Prachtl, 1919. 1 omslag
- 127** Stukken betreffende de verlening van medewerking aan het Internationaal Luchtschipverkeer Syndicaat voor het uitwerken van plannen voor een luchtschip en advisering aan de ontwerper A. Boerner, 1919-1922 1 omslag
- 128** Stukken betreffende de advisering aan H.R.J. Kroon omtrent een door hem ontworpen sportvliegtuig, 1920. 1 omslag
- 129** Stukken betreffende de advisering over en het onderzoek van een te bouwen verkeersvliegtuig door de Nederlandse Automobielen- en Vliegtuigonderneming N.A.V.O., 1920. 1 omslag
- 130** Stukken betreffende de advisering aan de minister van Waterstaat omtrent de uitvinding van een stalen luchtschip door N.A. Rahtjen, 1920-1921. 1 omslag
- 131** Stukken betreffende het uitvoeren van metingen op het vliegtuig The Red Devil, een uitvinding van A.A. Holle, 1920-1922. 1 omslag

-
- 132** Stukken betreffende de advisering aan H.C. Odijk omtrent de uitvinding van een vernieuwd vleugelprofiel, 1921. 1 omslag
- 133** Stukken betreffende de advisering aan de minister van Waterstaat inzake de waarde van het uit Italië afkomstige Orlando-vliegtuig, 1921. 1 omslag
- 134** Stukken betreffende de advisering over en het onderzoek van het model van de verkeersvliegboot type Zeemeeuw, ontworpen door de N.V. Van Berkel's Patent, 1921. 1 omslag
- 135** Stukken betreffende de advisering aan C.M. Kuypers omtrent de uitvinding van een verstelbare luchtschroef, 1922. 1 omslag
- 136** Stukken betreffende de advisering aan H.C. Olivier inzake de uitvinding van een druppelvorm, 1922. 1 omslag
- 137** Stukken betreffende de advisering aan M.P. Posthumus omtrent de uitvinding van een motortype, 1922. 1 omslag
- 138** Stukken betreffende de advisering aan S. Snuyff omtrent de uitvinding van een werkingswijze van een 4-takt explosiemotor, 1922. 1 omslag
- 139** Stukken betreffende de advisering aan de N.V. Nederlandsche Vliegtuigenfabriek Fokker omtrent de uitvinding van een draagvlakkensysteem door H. Hayden en de uitvinding van een loodrecht opstijgend en landend vliegtuig door O. Truumees, 1922. 1 omslag
- 140** Stukken betreffende de advisering aan Junkers Flugzeugwerk A.G. omtrent door Junkers gebouwde vliegtuigen, 1922-1925. 1 omslag
- 141** Stukken betreffende de advisering aan W. Roderkerke omtrent de uitvinding van een veiligheidslandingsinrichting ten behoeve van vliegtuigen, 1923. 1 omslag
- 142** Stukken betreffende de advisering bij de bouw van een vliegtuig met beweegbare vleugels door P. Cleff v/h Nederlandsche Chemische Industrie en Handelmaatschappij, 1924. 1 omslag

- 143** Stukken betreffende een dienstreis van ir. Van der Maas naar Milaan inzake onderzoek van de uitvindingen van U. Antoni, 1927. 1 omslag

2.4.5 BEPROEVEN VAN VLIEGTUIGEN EN VLIEGTUIGONDERDELEN

- 144-153** Stukken betreffende de registratie van het verloop van proefvluchten en het onderzoek naar ongelukken en andere incidenten met vliegtuigen, geordend per vliegtuig op registratienummer, 1920-1936. 9 pakken en 1 omslag
- 144** H-NAB 1920-1929
145 H-NAC 1923-1934
146 H-NAD respectievelijk PH-AD 1925-1934
147 PH-AE respectievelijk H-NAE 1927-1935
148 PH-AF respectievelijk H-NAF 1928-1935
149 PH-AGA 1929-1935
150 PH-AI 1931-1935
151 PH-AJ 1933-1936
152 PH-AK 1930-1935, omslag
153 PH-B t/m PH-W 1920-1935

2.4.5.1 BEPROEVEN VAN NIEUWE VLIEGTUIGEN T.B.V. DE AFGIFTE VAN BEWIJZEN VAN LUCHTWAARDIGHEID

- 154** Stukken betreffende het uitvoeren van diverse proeven met het jachtvliegtuig Spijker V3 ten behoeve van levering aan marine en leger, alsmede voorstellen aan de Luchtvaartafdeling Soesterberg over verbetering van de methode voor snelheidsmetingen, 1919. 1 omslag
- 155** Stukken betreffende de advisering aan Van Berkel's Patent bij de bouw van en proefvluchten met de eendekker vliegtuigtype W.B., 1920-1921. 1 omslag
- 156-184** Stukken betreffende het beproeven van diverse vliegtuigen van de N.V. Nederlandsche Vliegtuigenfabriek Fokker, geordend op type vliegtuig, 1920-1935. 3 pakken en 26 omslagen
- 156** Amfibie-vliegboot 1922-1923
157 C-I 1920-1925
158 C-IV 1923-1928
159 C-V 1924-1927
160 C-V-C 1926-1927
161 C-V-D 1927-1928
162 C-V-E 1925-1929
163 C-V-W 1925

164	C-VI (Jaguar) 1925-1927	
165	C-VII 1926-1928	
166	D-VII 1920-1929	
167	D-XI 1923-1925	
168	D-XIV 1925	
169	D-XVI (jachtvliegtuig) 1929	
170	D-XVII 1932-1934	
171	D-XXI 1935	
172	DC-I 1925	
173	F-III 1920-1929	
174	F-V 1922-1924	
175	F-VII 1923-1934, pak	
176	F-VIII 1926-1929	
177	F-IX 1929	
178	F-XI 1929	
179	F-XIV 1929	
180	F20 1932-1934, pak	
181	F22 1933-1935	
182	F36 1933-1935, pak	
183	S-III (schoolvliegtuig) 1923-1924	
184	T-IV 1927-1929	
185	Stukken betreffende de advisering aan de minister van Waterstaat inzake het verlenen van een bewijs van inschrijving alsmede inzake een verklaring van luchtwaardigheid voor het vliegtuig type De Havilland 9 ten behoeve van de KLM, 1921.	1 omslag
186-192	Stukken betreffende het beproeven van diverse vliegtuigen van de N.V. Nationale Vliegtuigenindustrie Koolhoven, geordend op type vliegtuig, 1922-1935.	7 omslagen
186	FK-30 1927-1928	
187	FK-31 1922-1927	
188	FK-33 1924	
189	FK-40 1929	
190	FK-41 1928-1929	
191	FK-48 1934	
192	FK-50 1935	
193-194	Stukken betreffende het beproeven van diverse vliegtuigen van de N.V. Vliegtuigenindustrie Holland, geordend op type vliegtuig, 1924.	2 omslagen
193	H-1	
194	H-2	
195-197	Stukken betreffende het beproeven van diverse vliegtuigen van Pander, geordend op type vliegtuig, 1925-1934.	1 pak en 2 omslagen

- 195** D 1925-1926
196 EC 1928
197 S-4 (postjager) 1932-1934, pak

**2.4.5.2 BEPROEVEN VAN IN GEBRUIK ZIJNDE VLIEGTUIGEN
T.B.V. DE VERLENGING VAN BEWIJZEN VAN
LUCHTWAARDIGHEID; INSPECTIES**

- 198** Stukken betreffende het nemen van proeven t.b.v. de advisering aan de minister van Marine over de mogelijkheid van het verbouwen van een Van Berkel eendekker-watervliegtuig type W.B. tot torpedovliegtuig, alsmede omtrent het meevoeren van een torpedo,
1921. 1 omslag
- 199** Stukken betreffende het beproeven van een Spijker-lestoestel na aangebrachte technische wijzigingen, in samenwerking met de Marineluchtvaartdienst en de Luchtvaartafdeling te Soesterberg,
1921-1923. 1 omslag
- 200** Inspectierapporten van de officier-machinist der marine, optredend als inspecteur,
1921-1927. 1 pak
- 201** Stukken betreffende het herwegen van Fokker-vliegtuigen type F-III van de KLM,
1922-1924. 1 omslag
- 202** Verslagen van besprekingen met de inspecteur van de Luchtvaartdienst,
1932-1935. 1 pak

**2.4.5.3 BEPROEVEN VAN NIEUWE VLIEGTUIGEN GEBOUWD
IN HET BUITENLAND T.B.V. DE AFGIFTE VAN BEWIJZEN VAN
GELIJKSTELLING**

- 203** Stukken betreffende het onderzoek van door de KLM aangekochte, in Duitsland gebouwde Fokker-verkeersvliegtuigen type F-2,
1920. 1 omslag
- 204** Stukken betreffende het bijwonen van een demonstratie van de metalen Dornier-verkeersvliegboot Delphin door de N.V. Van Berkel's Patent te Rotterdam in verband met de door haar verkregen licentie, alsmede de toezending van een model van de vliegboot door de Duitse fabrikant Zeppelinwerke G.m.b.H. Lindau ten behoeve van proeven,
1921. 1 omslag

- 205** Stukken betreffende het verrichten van onderzoek naar de Douglas DC-2 met het oog op aanschaf van dit toestel door de KLM, 1933-1935. 1 pak

**2.4.5.4 BEPROEVEN VAN MOTOREN VOOR VLIEGTUIGEN
T.B.V. AFGIFTE VAN BEWIJZEN VAN DEUGDELIJKHEID**

- 206** Stukken betreffende de behandeling van het verzoek van het Munitiebureau om inlichtingen omtrent de eisen waaraan bougie draad van 5 mm voor de aanmaak van motoren moet voldoen, 1918. 1 omslag

- 207** Stukken betreffende proeven met door de N.V. Trompenburg vervaardigde Spijker-Clerget-motoren, naar aanleiding van een verzoek van de Militaire Controledienst, 1918-1919. 1 omslag

- 208** Stukken betreffende proeven met door de N.V. Trompenburg te leveren Mercedes- en BMW-motoren die bestemd zijn voor Fokkervliegtuigen van de Luchtvaartafdeling Soesterberg, 1919. 1 omslag

- 209** Stukken betreffende het onderzoek van Thulin-motoren ten behoeve van de Luchtvaartafdeling Soesterberg, 1919-1920. 1 omslag

- 210** Stukken betreffende proeven met Mercedes-motoren van de N.V. van Berkel's Patent ten behoeve van de Marineluchtvaartdienst, 1919-1920. 1 omslag

- 211** Stukken betreffende het onderzoek van BMW-motoren ten behoeve van de N.V. Nederlandsche Vliegtuigenfabriek Fokker, 1921. 1 omslag

- 212** Brief van de Technische Dienst van de Luchtvaartafdeling Soesterberg d.d. 9 maart 1923 inzake de op de vergadering van 25 januari 1923 met de RSL besproken aanloopkoppel van een 100 PK Mercedes, 1923. 1 stuk

**2.4.5.5 BEPROEVEN VAN VLIEGTUIGONDERDELEN EN
ANDERE MATERIALEN IN OPDRACHT VAN DERDEN**

- 213** Stukken betreffende het rapporteren aan de kopergietery firma G. Dijkers en Zoon over de samenstelling van de zuigers voor vliegtuigmotoren en over een nieuw type elektrische smeltovens in

-
- de Verenigde Staten,
1918. 1 omslag
- 214** Stukken betreffende het onderzoek van de hardheid van
granaatbodems bij de Amsterdamsche Droogdok Maatschappij,
1918. 1 omslag
- 215** Stukken betreffende de aanvraag voor en uitslag van scheikundige
onderzoeken van materialen, uitbesteed aan externe laboratoria,
1918-1929. 1 omslag
- 216** Rapport aan de N.V. Van Berkel's Patent met uitkomsten van het
onderzoek van drijverpoten voor watervliegtuigen,
1919. 1 stuk
- 217** Stukken betreffende de beproeving van door de N.V. Trompenburg
gebouwde modelvliegtuigen, volgens de Voorschriften voor de
vervaardiging van modellen van vliegtuigen bestemd voor
stabiliteitsmetingen,
1919. 1 omslag
- 218** Brief aan de N.V. Nederlandsche Vliegtuigenfabriek Fokker met
advisering omtrent de concept-berekening voor het draagvlak van
een duralumin-vliegtuig,
1920. 1 stuk
- 219** Rapport aan de N.V. Nederlandsche Vliegtuigenfabriek Fokker met
de uitkomsten van trekproeven die genomen zijn op monsters
vliegtuigdoek,
1920. 1 stuk
- 220** Stukken betreffende het ijken van een Schalenkreuz-anemometer
en een vleugelrad-anemometer voor de firma Stork en Co,
1920. 1 omslag
- 221** Stukken betreffende het inwinnen van informatie bij het
departement van Oorlog in Nederlands-Indië ten behoeve van een
onderzoek naar de aerodynamische en andere problemen in
Nederlands-Indië,
1920. 1 omslag
- 222** Stukken betreffende diverse proefnemingen voor het Centraal
Normalisatie Bureau,
1920-1921. 1 omslag
- 223** Stukken betreffende het onderzoek van Duralumin, gefabriceerd
door de Dürener Metallwerke A.G., als bouwmetaal voor
vliegtuigen,
1920-1921. 1 omslag

-
- 224** Stukken betreffende het onderzoek van een vliegtuigbom ten behoeve van de Luchtvaartafdeling Soesterberg, 1920-1921. 1 omslag
- 225** Stukken betreffende het onderzoek van turbineschoepen ten behoeve van de firma Stork en Co, 1921-1922. 1 omslag
- 226** Stukken betreffende belastingproeven, uitgevoerd in samenwerking met de Luchtvaartafdeling Soesterberg, met de vleugel van het Fokker-pantservliegtuig type F-VI (D-X) ten behoeve van de N.V. Nederlandsche Vliegtuigenfabriek Fokker, 1922. 1 omslag
- 227** Stukken betreffende het onderzoek van Monell-metaal en diverse staalsoorten, alsmede vermoeiingsproeven op turbine-materialen van de firma Stork en Co ten behoeve van prof. ir. D. Dresden, 1922. 1 omslag
- 228** Stukken betreffende het verstrekken van inlichtingen aan een Italiaanse vliegtuigfabrikant over onderzoek van vliegtuigen, waarbij zich onstabiele trillingen voordoen met daarbij optredende torsie van het draagvlak, 1923. 1 omslag
- 229** Monsters van diverse materialen voor beproevingen ten behoeve van derden, 1923-1938. 1 omslag
- 230** Stukken betreffende het verlenen van medewerking aan het Laboratorium voor Aero- en Hydrodynamica der Technische Hoogeschool ten behoeve van metingen aan het draagvlakmodel met draaiende rol, 1926. 1 omslag
- 231** Stukken betreffende het onderzoek van molens ten behoeve van de Vereniging De Hollandsche Molen, 1926-1929. 1 omslag
- 232** Stukken betreffende capaciteitsmetingen van de windmolen in de polder Waardenburg ten behoeve van de Provinciale Waterstaat in Noord-Holland, 1927-1929. 1 omslag
- 233** Stukken betreffende het onderzoek van een schroefbreuk van het Fokker-vliegtuig type C-X met Rolls Royce motor Kestrell II ten behoeve van het commissariaat voor Indische Zaken van het ministerie van Koloniën,

1935. 1 omslag

2.5 LIDMAATSCHAPSARCHIEVEN VAN COMMISSIES

- 234-236** Stukken betreffende de Staatscommissie Sleeptank, 1918-1921. 2 pakken en 1 omslag
Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.
- 234** Algemeen 1918-1921
- 235** Technische Subcommissie 1918-1920
- 236** Subcommissie voor Beheerszaken 1919-1920, omslag
- 237-238** Stukken betreffende de medewerking aan de organisatie van de Eerste Luchtverkeer Tentoonstelling Amsterdam (ELTA), 1919. 2 omslagen
Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.
- 237** Algemeen 1919
- 238** Instituutsvergadering door het Koninklijk Instituut van Ingenieurs 1919
- 239-240** Stukken betreffende de Commissie C van het Centraal Normalisatie Bureau, 1919-1920. 1 omslag en 1 stuk
Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.
- 239** Algemeen 1919-1920
- 240** Studiecommissie C.1 1919, stuk
- 241** Stukken betreffende de Subcommissie C (Technische Subcommissie) van de Staatscommissie inzake Luchtvaart, 1919-1923. 1 omslag
Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.
- 242** Stukken betreffende de Commissie Luchtvaartschool van de Koninklijke Nederlandsche Vereniging van Luchtvaart, 1920. 1 omslag
Voorzittersarchief van directeur E.B. Wolff.
- 243** Stukken betreffende de instelling, samenstelling, werkzaamheden en ontbinding van de Commissie tot Onderzoek der Vliegongevallen bij de Marineluchtvaartdienst, 1920-1921. 1 omslag
Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.
- 244** Stukken betreffende de Commissie inzake de Luchtwaardigheid van Vliegtuigen, 1921-1922. 1 omslag
Voorzittersarchief van directeur E.B. Wolff.
- 245** Stukken betreffende de instelling, samenstelling en werkzaamheden van de Commissie voor Luchtfotografie, 1921-1923. 1 omslag

Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.

- 246-247** Stukken betreffende de Commissie voor het Opstellen van
Materiaalvoorschriften,
1922-1935. 2 pakken
Voorzittersarchief van directeur E.B. Wolff.
246 1922-1931
247 1932-1935
- 248** Stukken betreffende de Technische Commissie van de
Rotterdamsche Aero Club,
1926-1928. 1 omslag
Voorzittersarchief van directeur E.B. Wolff.
- 249-250** Stukken betreffende de Commissie van de Sleeptank van het
Koninklijk Instituut van Ingenieurs,
1927-1929. 2 omslagen
Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.
249 Algemeen 1927-1929
250 Technische Subcommissie 1928
- 251-254** Stukken betreffende de medewerking aan de organisatie van het
Vijfde Internationale Luchtvaartcongres,
1928-1931. 4 omslagen
Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.
251 Algemeen 1928-1930
252 Commissie van Voorbereiding 1929-1930
253 Algemeen en Uitvoerend Comité 1929-1930
254 Wetenschappelijke en Technische Sectie 1929-1931
Voorzittersarchief van directeur E.B. Wolff
- 255-256** Stukken betreffende de Commission Internationale de Navigation
Aerienne (CINA),
1928-1935. 2 pakken
255 1928-1932
256 1933-1935
- 257** Stukken betreffende de Commissie van Toezicht van de Nationale
Luchtvaart School,
1929-1930. 1 pak
Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.
- 258** Agenda's, notulen, reglement en jaarverslagen van de Commissie
van Bijstand van de Stichting Het Nederlandsch
Scheepsbouwkundig Proefstation,
1930-1935. 1 omslag
Lidmaatschapsarchief van directeur E.B. Wolff.